

Mariedams-Posten.

5:te årgången.

Utgifven af Mariedams Blåbandsförening.

Pris 15 öre.

Redigerad af
Joh. A. Schölin.

Nyårsnummer 1905.

Örebro Nya Tryckeri-Aktiebolag 1904.

Läröverksadjunkten D:r K. A. Westling.
Ordförande i Örebro läns Blåbandsförbund.

❖ ❖ 1905 ❖ ❖

Välkommen, käraste lilla Femma!
Din syster, Fyran, vi tröttnat vid.
Vill du, så skola vi möte stämma
precis på tofslaget midnattstid.

Du måste *lofa*
och löften *hålla*,
och ingen *gåfva*
får bli en *nolla*.

Det är så mycket, vi vilja ha,
om vi ska säga, att du är bra.

Nog *vill* du lofa oss "gröna skogar"
med röda, skimrande "guldet" i.
Men den, som redligt och strålsamt
knogar,

du skänke lyckan och stå den bi.
Du freden gifve
åt Ryssland, Japan!
Förlossad blifve
och mänskoapan
från mode-dårskapens slaveri
och rusdrycks-djävulens tyranni!!

Låt det, vi så uti jorden, mogna
till rika skördar på våra fält.
Skänk landet kvinnor och män, som
trogna
kring *ljusets* fana sin vagnborg ställt.
Gif segerkransen
åt trofastheten
och stjärneglansen
från evigheten
åt ungdom, *enande, stark* och *vik*
kring framtidslöftenas Breidablick.

J. E.—m.

Det är blott tidspillan att söka efter mjölk
i en grindstolpe eller blod i en rofva eller
sundt förstånd hos en narr.

Årets minnen.

Snabbt har året svunnit, så snabbt,
att man först vid närmare eftertanke
kan fatta, att vi redan hunnit fram till
1905. Öfver hvad obehagligt, som under
året mött oss, äro vi skyldiga att
kasta glömskans och försoningens bleka
slöja och med luttrade och lättade sin-
nen beträda årsskiftet.

Men till krönikan hörer de små hän-
delser som berört vårt lilla samhälle i
gemen.

Liksom vid förra årsskiftet fästa vi
oss äfven nu först vid vår nybyggda
folkupplysningsanstalt, som under hö-
sten varit i bruk för våra unga plan-
tor, hvilka här skola få sin första led-
ning på kunskapens knaggliga stig.

Salarna äro ljusa och rymliga och
plats finnes äfven, så att den af alla
skolmän och äfven andra med någor-
lunda öppen blick för det behöfliga i
utvecklingen af vår folkupplysning, för-
kastade hvarannandagsläsningen i folk-
skolan, kunde ersättas af hvardagsläs-
ning. Men sorgligt att säga, hafva vi
i. n. icke ändå stora förhoppningar om
ändring till ett bättre; ty skolans när-
maste förman säger högt och rent:
Det är bra som det är!

Skolrådet säger ja och amen.
Och en del af allmänheten tycker,
att det vore bäst om *ingen* skola vore.
Ja, försök då, att bringa folkupplys-
ningen framåt, den som kan.
Stubbrytningen ur och planeringen
af skoltomten gick med "kläm" sedan
magister Hempel med känd energi
lätt hand därom.

Chefsombytet på järnvägsstationen
bör icke heller förbigås. Som bekant
har "stins"-tjänsten mer än ett år up-
pehållits med vikarie tills den under
gångna året besatts med ordinarie hr

Aug. Samuelsson, som hitflyttat från
Lerum.

*
Ett större arbete har verkställt i
bangården, i det vattenledning nedlagts
från dammen vid kättingsfabriken, tryck-
höjden därifrån är 18 m. Sålunda har
det för 4 år sedan af stenbyggda vat-
tentornet, hvar till vattnet med ångkraft
pumpades upp från sjön Skirn, för-
vandlats till en minnesstod.

*
Gamla skolhuset och lärarebostaden
brädskar man icke med att slå mynt
af. Man undrar vidt och bredt hvem
eller hvilka skola bli de lyckliga ägarne.
Vi ta oss frihet gissa på bannmästarn
för bostaden och godtemplarlogen för
skolhuset.

*
"Dammostugan", Anders Månsson,
har jämnats med marken, sedan det
äldriga paret, Månsson med hustru,
fått en sista fristad på fattiggården.

*
På kallelse af missionsföreningen
här på platsen hitflyttade den 7 dec.
och bosatte sig i missionshuset pen-
sionerade skolläraren och predikanten
L. Andersson med hustru från Baflinge
i Svennevad. På sistnämnda plats har
hr A. i 40 år bedrivit skollärareverk-
samhet och på samma gång prediko-
verksamhet ute i byarna och på skilda
platser. Sålunda har han under 18
år predikat: första söndagen i hvarje
månad vid Gryt, andra söndagen vid
Östra Lerbäck och under de senaste
15 åren tredje söndagen vid Mariedam.
Herr A. är född i Svennevad den 15
sept. 1841. Genomgick småskolläro-
seminariet i Örebro 1868 och en kurs
i Uppsala 1870 samt därjämte tagit
privata lektioner för prestmän i sin
hemort.

Vi hälsa vännen Andersson med fru
välkomna till platsen, hälst han lofvat
bli en förmedlingslänk mellan de i
människovänligt syfte arbetande för-
eningar på platsen för bästa möjliga
samarbete.

*
Mariedams Blåbandsförening, bildad
den 3 augusti 1890 har under de 14
år och 4/8 månader den varit i verk-
samhet haft 489 inskrifne medlemmar.
Af dessa hafva 327 genom flyttningar,
dödsfall och löftesbrott afgått, så att
föreningen nu utgöres af 162 oankla-
gade medlemmar.

Under de första 7 åren hade före-
ningen sina ordinarie möten en gång
i hvarje månad i Mariedams skolhus,
men sedan två gånger i månaden.

Föreningen tillhörde Östergötlands
nykterhetsförbund till den 15 Januari
1899, då föreningen ingick i Örebro
läns nykterhetsförbund, och har sedan
1891 tillhört Sveriges Blåbandsförening
under nr 351.

Såsom ordförande har landtbrukaren
Joh. A. Schölin tjänstgjort sedan bör-
jan af 1899. Förman Am. Johansson
såsom vice ordförande och Teodor
Karlsson, som kassör.

Sekreterare har i. d. skolläraren Aug.
Andersson varit sedan föreningens bil-
dande.

Af de kvarvarande medlemmarne
hafva 6 tillhört föreningen sedan den
3 Augusti 1890. Dessa äro skoll. Aug.
Andersson, Karl Petter Andersson, i
Norra Björnfall (föreningens äldste med-
lem, född den 16 Maj 1829), K. J. Ek-
ström, hustrun Klara Rehnström, Emma
Öhlin och Josefina Andersson.

Föreningens uppgift har varit också
att med Guds hjälp söka i människo-
kärlekens tjänst rädda så många som
möjligt från att falla i dryckenskapens
djupa elände.

Mariedam, Fridhem i Dec. 1904.

Aug. Andersson.
sekreterare.

Några ord om den i vår ort
först framträdande andeliga
rörelsen (= den s. k. "ropare-
rörelsen") och i förning med
densamma stående nykter-
hetsrörelsen. ❖ ❖ ❖ ❖

Som för många af "M.-P:s.", läsare
torde vara känt, kännetecknades det
första 40-talet af det förlutna århun-
dradet af ett ständigt och ostördt
lugn på det kyrkliga området. Som
barn blef man ju enligt vår kyrkas
läroböcker och genom hennes omda-
ning född på nytt, och vid 15-år
blef man konfirmerad, och i denna
skola lades hufvudsakligast som un-
dervisningsgrund katekesen såsom
"af bibeln tagen", först Luthers lilla
katekes, med biskop Lindbloms för-
klaring, och så en diger "förklaring",
öfver "förklaringen" förutom vissa
utdrag ur ett par andra böcker, —
allt skulle pluggas in i hufvudet, —
äfven om det hos de af hufvudets väg-
nar mera klara, måste drivas med
knytnäslag. Nu fingo de "oskuld-
fulla" ungdomarna bekräfta sitt dö-
pelseförbund och blefvo konfirmerade,
— och så voro de färdiga att utträda
i det allmänna lifvet. Nu fingo de
inträda i sällskapslifvet och deltaga i
alla "oskyldiga" nöjen, hvilka öfver-
hufvud taget yttrade sig i danstill-
ställningar *) vid högtider, vid bröllop,
barnsol — ja äfven som en värdig
afslutning af höstens husförhörskalas
— då äfven någon gång själfva "her-
den" tog sig en sväng. Och under
alla dessa tillställningar måste brän-
vinet (stundom under form af "glögg")
såsom en lifgivande "spiritus vini"
finnas närvarande. Vid kyrkfärderna
utgjorde det ett oafvisligt behof, att
innan man begaf sig hem, sösa en
titt in på krogen, för att taga den i
allo välgörande "kyrksupen".

Vi torde ej behöfva skildra huru
lifvet gestaltade sig den tiden på
marknader och auktioner etc., utan
vilja stanna här.

Men detta kyrkliga dådskapslugn
skulle ej alltid fortvara. Liksom for-
dom, började nu sällsamma rykten
om underliga Johannesröster som up-
penbarat sig i en annan provins tränga
hit till våra bygder. Men hvad var

*) På tal om dans påminner sig förf. att
kyrkoherden Stavelius vid ett tillfälle an-
ordnade en danstillställning i prestgården
för årets konfirmationsåldern hvarvid en
af "läspojarna" tjänstgjorde som "spelman".

detta, och hvad hade dessa "ropande röster" att förkunna? De tillropade människorna med gripande allvar: "Vaka upp du som sover och ståt upp från de döda" etc.

Kommo väl männe dessa en ny tid bebådande allvarsamma rop från "Vaktarne på Sions murar?" Nej, de buras fram af personer ur de djupa leden. Från "vaktarne på Sionsmuren" hördes ett annat tal, om "frid, frid och ingen fara", och ett varningens rop för "falska profeter, irrlärare, bedragare," med flera titlar, (och vid husförhören utvecklades härvid stortint då man i katekesläsningen hunnit till uttrycket i svaret på en katekesfråga: "falsk lära" etc.

Och kyrkans tjänare, "själarnes herdar", funno sig föranlåtna att i och för "villfarelsens" stälfande, anlitade kronobetjänter, kon. bef.hafvande, domstolar, fångelser för dessa oförfärdade härolder som vågade bryta emot det föräldrade konventikelplakatet och riskera följderna. (Vågade någon predika under timmarna kl. 10—12 sön- och helgdag, riskerade han stånda ansvar för — *sabbatsbrott*.)

Till Undenäs socken i Västergötland begäfvos sig några för att få höra de där besynnerliga "roparna". Många blefvo gripna af hvad de hörde förkunna, och på kallelse af åhörare kommo de att närma sig till västra trakten af Lerbäck (= Hylla) omkring tiden 1844 och till Lerbäcks södra del (= Tillfärd) 1846—47, där den naturbegäfvade och sedermera så energiskt verksamme Carl Janson med hela sin själs allvar och kraft omfattade frälsningen för egen del och sökte föra andra sina medmänniskor inom dess område och blef sålunda en bärare och ett redskap för den började väckelsens utbredande.

Med förtfaran och sorg såg Carl huru den tiden, då allmänt rådande dryckenskapslasten utgjorde ett af själsfiendens mest verksamma verktyg att hålla människorna fångna i synd och last, att förhindra Guds rikets framgång, hvarföre han beslöt i sin mån söka verka genom att bilda en *nykterhetsförening* därvid hänvändande sig till Svenska nykterhetssällskapet, som beredvilligt och med glädje lämnade honom handräckning med råd, uppmuntran och sändande af nykterhetsstraktater till spridning för en viss summa. Verksamma medarbetare i och för föreningen för östra delen af Lerbäck voro ynglingarne C. G. Persson, Berg, Carl Joh. Månsson, Sandfallet och C. Fr. Ersson, Anderstorp.

Genom gemensamt energiskt arbete med mötens hållande, nykterhetsskrifters uppläsande och samtal, kunde Lerbäcks nykterhetsförening sedermera inrapportera, att genom dess verksamhet vunnits omkring 400 medlemmar och att dessutom ägarne till flera brännvinspannor nedlagt denna sin verksamhet.

Det var en god hjälp och en glädjedag för nykterhetsföreningar, då på initiativ af Sv. B.-sällskapet, den intelligente och för saken nitiske pastor Cervin Steinhoff från Karlshamn besökte Lerbäck, och i kyrkan 3 sept. 1847 höll ett ovanligt af kraft, värme och lif prägladt, imponerande föredrag öfver Pauli ord: "I voren fordom mörker, men nu ären I ljus i Herren" (Ef. 5: 3). En så eldig och sinnena anslående predikan i sådant ämne hade aldrig förr hörts i Lerbäcks kyrka — och knappast sedan heller — och den hade den goda verkan, att en god del af det förut allmänt rådande motståndet mot nykterhetsarbetet bröts — och själfva pastor loci (= herden) lofvade hr Steinhoff att på husförhören verka för nykterhetens befrämjande.

Samma år hade L:s nykterhetsväner afven förmånen få vallfärda till Hellestad för att i dess 800-åriga gamla (kloster-)kyrka höra kraftfulla nykterhetspredikningar af prosten Jonas Janzon från Kisa (förr komminister i H.) och J. Östberg från Små-

land. Året 1847 var sålunda ett i detta — som i flera hänseenden — minnesrikt år. Nykterhetsvännerna blefvo uppmuntrade och sporrade till energisk verksamhet, och de verkade, som af det sagda framgår, med framgång.

Det torde måhända böra anmärkas, att den tidens nykterhetsrörelse ej verkade i *absolutistisk* riktning, utan densamma riktade sig hufvudsakligast emot brännvinsmissbruket och den fördrifliga husbehofsbränningen, hvarigenom komme att finnas öppna krogar på snart sagt hvarje hemman. Nykterhetsvännerna, de hvilka fattat kristendomen på allvar voro nog absolutister afven då, och särskildt gäller detta omdöme hvad angår Carl Jansson, som nog i åtskilligt kunde tjäna som mönster — afven för många af vår tids och våra resp. föreningars "absolutister", ty han hade afgjord afsky för allt kropp och själ förorenande, såsom *tobak i alla* dess former, och *hvarje* sort alkoholhaltig dryck.

Må vi i minnet vörda och lemnas erkänsla åt dessa våra vägrödjande och banbrytande förgångsmän, och förtröstansfullt om slutlig seger arbeta för fullbordandet af det ädla verk som af dem börjats!

Petrus.

Allvar och lek

eller
Hvar sak på sin plats.

Allvar och lek äro tvenne tungt vägande faktorer i vår utveckling. Vårt kynnes olika läggning åt ena eller andra sidan blifva ofta uppslag till tvistigheter härvidlag och därtill kommer, att åldringen emellanåt glömmar sina ungdomsminnen eller att dessa äro af sådan art, att han söker göra allt för att glömma dem och så predikar han sent och tida om allvar, allvar och bara allvar. Man vill mota in allmänheten i konstlade, stela former, där, om syftet lyckades, all lefnadslust och hurtigt mod på kort tid förtvina. Man tror sig så göra »gudi en tjänst» med att isynnerhet fostra våra ungdomar i dessa allvarets formler. Och denna heliga enfald, synes icke hvarken vilja eller kunna fatta, att detta strider emot naturens d. v. s. Guds lagar.

Ingen förständig människa kan påstå, att den lefnadsglade kattungen gör orätt där han tumlar om som en besatt, med »kära mors» garnnystan mellan tassarna och han kan därvid locka den allvarligaste, att utaf samvelsagg dra på smilbandet. Men naturligtvis brummar kära mor, som fick *sitt* garnnystan tilltrasslad.

Ingen förständig landtman säger till sin kalf där han, följande naturens lagar, »dansar »vildt» i sin kätte: men vänta du din syndige krabat, du skall genast instängas i ett trångt bås och fastkedjas, så att du icke kan röra en lem. Nej, han vet, att han då skulle få sin kalf förtvinad.

Man brukar, och det med rätta, peka på barnen och önska sig åter till »den ljufva tiden» eller åtminstone minnas den med glädje. Ingen någorlunda fördomsfri fader blir ond på sina barn eller vill påstå att de synda, då han ser dem tumla om i yster lek. Nej, kanske far själf, innan han vet ordet af blifvit indragen i leken.

Och ljuda då högt deras jubelskrin: Ån går jag på två, ån på fyra, ån är jag kamel, ån ångmaskin, men städse de små få styra.

Det barn som kan sitta stilla, då andra leka, är i regel icke normalt.

Låt oss behålla vårt trosfriska, hurtiga och muntra barna- och ungdomsinne så länge det är oss möjligt, tids nog skola vi åldras, tids nog skall allvarets stränga prägel lägra sig öfver oss, men må vi aldrig, aldrig förglömma, att äfven vi varit unga. Denna hägkomst skall då för oss bli en härlig solglimt på vår lefnadsaftens himmel. N. b. om vi icke fördärfvat vår ungdom i laster och brott.

Då vi nu kommit öfverens om, att vi icke blott ha rättighet utan äfven skyldighet, att göra det muntert och treffligt omkring oss i hvardagslag, så böra vi icke håller låta klafbinda och tränga in oss i stela former, då vi ha det litet mera högtidligt, eller med andra ord, då vi äro på gemensamma möten, nu speciellt nykterhetsmöten.

Det allvarliga och ofta sträfva nykterhetsarbetet bö: omväxla med mera muntra poäng, ja, kalla det gärna skämt bara det icke blir skämt. Framför allt böra vi akta oss för, som Svenska Morgonbladet för en tid sedan betecknande sade, »den gamla uppstyltade hög-högtidliga predikoslentrianen med dess sjungande predikoton och motbudande svada, som torde vara att betrakta endast som en dödsdömd gengångare från flydda tider. Men ännu är den långt ifrån utrotad.

Vi böra på våra möten öfva oss i att vara naturliga och uppträda naturligt i tal och svar (låt de senare ibland gärna få en hvass udd) och lära oss att skilja på nykterhets- och religiösa möten, alltid låta detta vara detta, icke förglömmades, att vi för dessa våra möten äro *skyldiga* att söka intressera afven icke-kristna.

Glömma nykterhetsvännerna detta, förfela de sitt mål.

John.

Lerbäcksoriginal.

V.

I Nyckelhult bodde för ett 60-tal år sedan ett originelt par, man och hustru, på sin lilla gård. Söpo gjorde de båda oåterhållsamt, så länge de hade något af supa. Det säger sig själf att gårdens och husets skötsel ohjälpligt försumades.

Ofta hände att gumman ordnade till bakning, men så började hon supa och degen kastades in i en byrålåda — obakad.

Vid ett tillfälle kommo skomakare på måndagen i huset men intet skogarn fanns spunnat. I stället för att ta fram spinnrocken, kom brännvinskuttingen och kortleken fram och först på onsdagen, då allt var ursupet börjades tillredningen af skogarn och tillskärningen af skodon.

Till slättertiden skulle naturligtvis brännvin tagas hem. Med den kära kuttingen i sällskap tågade man sedan gladeligen iväg till ången och där festades om i flere dygn utan att hvarken slå eller skörda in och hemmet hade man alldeles förgätit.

På vartiden drog man och hustru emellanåt ut på fisketur på Tisaren, där högkvarter togs på en ö, men i det »dyrbara» sällskapet brännvinet, glömskans genius, hade värld, hem, fiske och allt förvandlats till endast ett värdeöst påhäng, hvilket man borde göra allt att skudda af sig; men då brännvinet om några dagar var slut, måste det säta parret åter ro hem till gården och dess prosa.

En sådan lyxartikel som klocka hade de ej råd att bestå sig, men då morgonstjärnan »lyste genom päronträdet in i fönstret», var det dags att stiga upp.

Släktingarna trädde flere gånger emellan för att rädda parret från den nöd, som ovillkorligen måste blifva följden af ett dylikt lefnads sätt, men slutligen tröttnade de och gården gick under klubbarn.

VI.

Skenare-Sven.

Ett annat original, egentligen icke Lerbäcksbo, men som uppehöll sig här ganska mycket, var Skenare-Sven.

Hans specialité var att »skena» för en »halfanring» — en och en half styfver. Vid ett tillfälle skenade han i Örebro, hvarvid det missödet inträffade, att skenaren kom upp på ett källartak som brast och Sven störtade ner i källaren och föll på en hylla mnd mjölkbunkar. Då man ville göra Sven ansvarig för »olyckan», svarade han: »De kan ni fälle begripa, att en inte kan rå för om de går på tok när en skenar.»

Håll ut!

Detta är fortfarande logen Allvarlig lösen. Många dess medlemmar hafva visserligen fått annat att tänka på och hafva dragit sig tillbaka, men de kvarvarande vilja hålla ut. De äro öfvertygade, att dryckesseden är af ondo och att arbetet att få bort denna är ett arbete för det goda, för Guds rike. Vi tro också, att den store Mästaren, som sade: »Den, som icke är mot oss, han är med oss», han skall också erkänna nykterhetsarbetet såsom sådant. Att särskildt godtemplarordens arbete bereder hjärtat för ett fullare mottagande af Guds rike genom tron, visar det förhållande, att under de religiösa väckelserna förliden vår ett icke ringa antal godtemplare föllo till och nu äro bland de ifrigaste missionsväner. Det vore glädjande, om dessa och andra kunde inse det inre sambandet mellan deras förra deltagande i nykterhetsarbetet och deras nuvarande i det religiösa.

Vi tro, att nykterhetsarbetet är af stor betydelse i religiöst, socialt, ekonomiskt och hygieniskt hänseende. Och därför vilja vi hålla ut, och, då vi äro få arbetare, måste vi vara så mycket flitigare och ihärdigare i att arbeta för det goda. Och har du ett hjärta, som är öppet för goda intryck, som kan värmas af kärlek till din lidande nästa, så kom med och hjälp oss! Vi hålla fortfarande våra möten i gamla skolhuset söndagar kl. 3 e. m.

Kalle.

Vidskepelse och suggestion.

Förr och nu.

Den 22 Maj 1668 inrapporterade länsmannen Lars Olofsson till fogden Johan Arvidsson, att en flicka aflagt en fasansfull bekännelse som »kom hären att resa sig på hans hufvud». Hon hade fört med sig till Blåkulla en mängd barn, ja till och med små lindebarn.

Flickan erkände sig med en sopkvast hafva farit upp till kyrkklockorna och skafft malm af dessa, som hon sedan skänkt mörkrets furste, hos hvilken hon fann mycket folk samlat.

Denna rapport ingaf fogden i sin tur till landshöfding Gustaf Duvall och föreslog den instundande midsommaren lämplig för undersökning.

I avvaktan på ransakning hade fogden låtit häkta flera af de för blåkulafärder anklagade personer, hvilka, oakadt de suttu i »kistan» med bojar och handklofvar, likväl foro till den »onde» på kyrkoherdens kor samt fördärfvade länsmannens och annat godt folks boskap. Ingen visste när de for bort eller kommo igen, emedan de förvandlade getter, sopkvastar och hvad annat de ville till sin hamm och lade i sitt ställe då de reste.

Att fogden ej utan fruktan skred till undersökning, synes i slutorden i hans skrivelse: han beder Gud, att intet ondt måtte drabba dem som af sin plikt äro nödsakade att ransaka i trolldomsmål.

7 personer dömdes till döden.

Att flydda mörka tiders vidskepelse har en viss släktskap med vår tids på flere vis framträdande suggestionen åstadkommen genom mystiska »doktorer» m. m. är påtagligt. Och att till och med döden kan bli en följd af suggestion, har man någon gång hört talas om, se här en färsk historia i den vägen:

I en liten stad i Elsass har en ung flicka nyligen dött under de egendomligaste omständigheter. Hennes namn var Anna Blind. Några dagar före sin död aflade hon tillsammans med sin mor en kondoleansvisit hos en familj, där dottern aflidit. Vid kistan yttrade fru Blind några välmående ord till den förtvillade modern. Men denna, som knappt var sig själf af sorg, missförstod henne, tog orden ytterst illa

upp och började göra fru Blind de häftigaste tillvitelser. I sin häftighet utbröt hon till sist:

— Ni är en hjärtlös människa och vet inte hvad det vill säga att mista ett barn. Men så kommer nog er dotter att dö mycket snart!

Samtidigt grep hon den döda i armen och skakade henne, som om hon velat väcka henne till lif.

Denna pinsamma scen gjorde ett så starkt intryck på Anna Blind att hon blef sjuk när hon kom hem. Hennes tankar kretsade endast kring den upphetsade kvinnans profetia, hon trodde fullt och fast att hon skulle dö, och hvarken läkare eller prest kunde få ur henne denna olycksaliga tanke, som beröfvade henne all kraft att leva. Utan att man kunde upptäcka någon sjukdom hos henne, tynade hon bort mer och mer och fyra dagar därefter var hon död.

Nykterhets- och religionsbegrepp under 1600-talet.

Karl XI, den store rikshushållaren och religionens nitiske främjare, firade minnet af lutherska reformationen med en i bokstafligaste mening »dunderande» fest år 1693 i Upsala. Detta med kanonsalut, pukor och strängospel, högtidliga gudstjänster och slutligen med ett storställt gästbad å Uppsala slott.

Härom berättar Fryxell:
»Konungen gjorde för de nya doktorerna samt för närvarande kungliga råd och främlingar ett gästbad, hvarvid det gick ganska tappert till. Vakter ställdes på hans befallning vid dörrarna, så att ingen skulle kunna smyga sig undan. Andra väktare ställdes för att tillse, huruvida gästerna ordentligt tömde sina glas. Därpå började konungen låta föreslå skål på skål. En och annan sökte nu undvika det häftiga drickandet och det lyckades länge för Svedberg att smugla glas på glas till sin vaktmästare, hvilken tömde dem i professorns ställe. Slutligen märkte konungen underslevet och tvang Svedberg att i egen person göra skål för sig. Karl blef mer och mer upplivad. Han begynte att själf slå i gästernas glas, och snart steg förtjusningen så högt, att han började famntaga och kyssa biskoparna. Slutligen blefvo både konungen och alla de andra, ministrar, rådherrar, biskopar m. fl. så uppspelta, att de började dansa kring golvet, så att prästernas svarta sammetsrockar fläktade vidt omkring. Icke nöjda därmed hissade de konungen upp på bordet, där dansen sedermera fortgick, tills bord och bänkar brusto sönder. Under dan af pukor och trumpetert fortsattes detta lefverne in på sena natten. Konungen sade sedermera till Spegel*) att han aldrig känt sig så glad som på detta gästbad.

Sömngångerskan.

På 1850-talet fanns i hemmanet Skog en bonde, som hade en på den tiden mycket omtalad piga. Hon var, hvad man kallar, sömngångerska. Det hände ofta, att de odiskade kärll, som stodo i spisel och aftonen, voro diskade, torkade och uppsatta i den stora hyllan eller »häcken», som upptog hela den ena köksväggen!

Ibland vaknade husfolket vid ett surrande ljud från köket, där pigan hade sin sängplats. Det befanns då, att pigan gått upp och i blotta linnat satt sig vid spinrocken att spinna blånor. Arbetet lär dock hafva lämnat åtskilligt öfrigt att önska.

En gång hände på eftersömnaren någonting märkligt. Sömngångerskan tycktes utveckla sig. Pigan gick ut i ladugården och mjölkade korna,

*) Såväl Svedberg som Spegel äro bekanta för fromhet och hafva efterlämnat flere vackra psalmer.

silade mjölken och ställde den på dess vanliga plats, hvarefter hon gick och lade sig utan att någon gång ha vaknat. Hon var egendomligt nog mycket mörkrädd i vaket tillstånd och vågade knappt gå utom dörren ensam, sedan det blifvit mörkt.

Tidigt en morgon i slutet af Augusti eller början af September hade hon gått upp medan det var mörkt, och i sofvande tillstånd mjölkat korna, silat mjölken och satt upp den på en hylla i den bredvid köket belägna kammaren samt därpå drivit korna i vall. Just som hon satte den sista »skytteln» (= stängen), i ledet, vaknade hon. I förskräckelsen öfver att befinna sig ensam och nästan oklädd i skogen segnade hon ned på en sten vid väggkanten. Snart började hon hacka tänderna af kyla och rädsla och försökte gå hemåt. Då fick hon på något afstånd se en mörk gestalt, som hastigt närmade sig henne. Det var för mycket för den redan halft förskrämda flickan — hon svimmade.

En dräng, som tjänade hos nämnde bonde, hade i ett ärende gått till grannbyn Nolby, där han hos ett par kamrater dröjt sig kvar till inpå »småtimarna». När han mellan 2 å 3 på morgonen begaf sig hem, fick han se något hvitt röra sig i den gamla vallgatan vid skogsbyn. Först trodde han, att spöken drefvo sitt spel där borta, men så föll det honom in, att det kanske vore hans tjänstekamrat, pigan, som var stadd i omedvetna tjänstären. Han skyndade med raska steg den hvita skepnaden till möte och kom just lagom för att bära den afsvimmade flickan hem. Denna lilla romantiska episod ledde till bröllop å de båda unga, hvilket bonden enligt tidens sed bekostade.

J. E.—m.

En byhistoria.

Det var en gammal gumma uppe i skogsbygden någonstades. Hon var en af dessa gamla, som icke förtjana benämningen gammal. Hon hade ungdomens syn på tingen, på samma gång hon hade erfarenhetens lärdomar.

Sträfsamt och knogigt hade den gamla emellanåt, men hennes glada humör höll henne uppe under alla svårigheter. Hon fick hyra sig bostad, men under årens lopp hade hon samlat en liten sparpenning, som hon tänkte köpa sig en egen liten stuga för. Hon brukar bjuda grannarna på ett litet kafferep ett par gånger om året, men hyresvärden tyckte inte om springet utan förbjöd henne alla »tillställningar». Gumman snöt sig i förklädessnibben och teg, men allt fastare beslöt hon att med snaraste skaffa sig egen stuga.

Gumman har en dotter, som bor i ett fint hus nära järnvägsstationen. De hälsa på hvarandra i bland, och det är riktiga högtidsstunder för dem båda, må veta. De hålla af hvarandra som mor och dotter böra göra. Har den ena några bekymmer, så delas de kärleksfullt af den andra, och är det något roligt, så naturligtvis skola de ha det gemensamt också.

Man har på sistone pratat om, att gumman skulle gifva sig med en kronojägare, som har litet pengar. Om de slå sig ihop, blir det stuga af, menar det bestämsamma folket. Men det pratas ju så mycket!

Gumman får inte mottaga något besök, men så mycket säkrare är det, att hon skaffar sig en häst och hälsar på sin kära dotter vid järnvägsstationen nu under julhelgen, ty något nöjsamt skall hon väl ha, och det unna vi dem båda så hjärtans gärna och önska dem och alla tidningens prenumeranter, redaktör, medarbetare och läsare

Godt nytt år!

Dito.

Om vi alltid komme ihåg,

att vi lefva bland människor, som äro ofullkomliga, skulle vi icke taga så illa vid oss, då vi upptäcka våra vänners fel; hvad som är ruttet faller en gång sönder och spräckta krukor hålla icke tätt. Lycklig är den som ingenting väntar af kött och blod, han skall aldrig missräkna sig. De bästa bland människor äro människor, då de äro som bäst, och det bästa vax smälter för elden.

Det är svårt att lida de gynnare, som sticka sina näsor in i alla andras hus för att vädra upp deras fel och taga på sig förstoringsglas för att upptäcka det minsta fel hos sin nästa, sådant folk borde hellre titta in i sitt eget hem, kanske de finge se djäfvulen där de minst anade.

Det är icke värdt att lägga sig ned och ingenting göra, därför att vi ej kunna göra allt hvad vi vilja. Fel eller icke fel, plöjningen får lof att ske och ofullkomliga människor måste förrätta den, eljes blifva vi utan skörd nästa år.

Janne Åkerman.

Smånotiser.

Det var under den »gamla goda tiden», husbehöfsbränningsens gylne tidsålder, som äfven vid Mariedams gård tillverkades och försålades brännvin, då det äfven hörde till den på gården tjänande inspektorens syssla att till resp. kunder från magasinet uppmäta och utlämna detsamma. En torpare, hörande under M., behöfde till en instundande högtid en kruka »godt» brännvin, och inspektoren (Molin), som själf sades vara känd som god »finsmakare», och således kände varans värde, förmanade torparen att iakttaga nödig försiktighet och ej i halkan falla omkull och slå ut brännvinet. Men det hade ej någon fara, mente torparen, ty »slår ja' ikull mej, så ställer ja' ifrå' mej kruka' först.»

En annan torpare, äfven under M., befann sig i en i ekonomiskt hänseende tryckt belägenhet och beslöt för den skull gå till kgl. sekter Grill för att klaga sin nöd och på grund därpå anhålla om skattelindring. En vacker dag gjorde han besök på herrgården för att andraga sitt ärende och anföra de ömmande förhållandena, hvilket äfven skedde ungefär så: »Ja' skulle gå hit å tala ve kgl. siktern om, att han får lof att öka på skatten och dra' å på dagspenningen, ty annars kan vi inte bära oss; vi sitta nie hjon på e' gällko.» Åja, denna »billiga» begäran hade »siktern» ej någon aversion emot att bifalla.

Under tiden hade torparens äkta häft därhemma sina funderingar huru hennes man på egen hand skulle lyckas i att med godt resultat till deras båtad utföra sin mission, och under dessa kom hon till det beslut — och beslut och handling äro ju ett hos kvinnan — att äfven infinna sig hos de underhandlande för att lägga ett vägande ord i vågskålen.

Ankommen i förrummet hörde hon de samtalades något högljudda röster, och ville därför i första hand söka stilla »stormen» genom att yttra vid inträdet: »liva å då ni sitta här å träter um? Ja tycker ni kan vara lika goa kålsupare bägge!«

Öfverfallen predikant.

Under pågående gudstjänst i Kärrgrufve missionshus aftonen den 17 dennes uppförde sig en del ynglingar på ett så störande sätt, att de tjänstgörande predikanterna, hrr J. Engvall och N. Hedlundh, bådadera måste afbryta sina föredrag.

På hemvägen blef H. flere gånger hotad, och då han kommit till den s. k. gamla herrgården, blef han öfverfallen

och fick ett så våldsamt slag i hufvudet af en lösbruten staketläkt, att ett blödande, ehuru dess bättre ofarligt sår uppkom, omtalar B.-Bl.

Anklaga icke nykterhetsvännerna om äfven deras fester och möten emellanåt hemsökas af fridstörare, de lymarne skyntet tillfälle att åstadkomma skada.

Interiör från nykterhetsrörelsens i Lerbäck första dagar.

Det var under den religiösa och nykterhetsrörelsens i Lerbäck så betydelsefulla året 1847 de ledande männen för nykterhetsrörelsen hade kungjort ett möte till en söndags e. m. vid Linnerud. C. J. Månsson föreläste ur någon nykterhetstraktat och emellanåt med sin rena diskant sjöng en och annan sång, och Carl Jansson i Tillfärd talade till folket om betydelsen af nykterhetsföreningar och om ett nyktert lif. Såväl stugan som förstugan voro packade med folk.

Under mötets gång inträdde bland de i förstugan stående en person, som väckte stor uppmärksamhet. Det var näml. socknens länsman, bergsfogden Edström, som kom inklifvande i sällskap med sina tjänstebiträden, fjärdingsmännen K. Lundström i Gilltorp och Gäfvert i Banken.

För att dels utröna hvad som förehades och dels invänta en lämplig paus, satte sig länsmannen en stund ute på trappan. Då den bistre ämbetsmannen sedan trädde in i stugan, höll där på att uppstå panik. En gumma kallad Karin i Gatan skrek högt i förskräckelsen (hon trodde att länsmannen skulle häkta dem allesamma) och syntes vilja hoppa ut genom fönstret. Slutligen trängde sig de förskrämda vägen ut genom köket och hvar och en till sitt.

Länsmannens besök gällde, att på kyrklig kallelse infånga och häkta en »villoande» vid namn Carl Otto Engström från Elgarås; ty hade länsmannens kunskapare inrapporterat, att nämnde Engström vid detta möte skulle hålla föredrag.

Men Engström var icke på mötet, hvadan länsmannen och hans fjärdingsmän denna gång fingro resa förfäves.

Annonsor.

Ett Godt nytt år

tillönskas kunder, släktingar och vänner af

Valfr. Andersson.

Våra släktingar, vänner och bekanta tillönskas

Ett godt nytt år!

Gärda och Maria Schölin.

Godt nytt år

tillönskas släkt och vänner af

Charlotta och Anton Jansson, Sjölanda.

Godt nytt år

tillönskas kunder och vänner af

A. Hultberg.

Med ett hjärtligt tack till ärade kunder för under gångna året hos mig gjorda affärer, skall det i fortsättningen bli mig en kär plikt, att genom reel behandling bibehålla det förtroende jag hittills åtnjutit och tillönskar samtliga

Ett godt nytt år!

C. G. Borg.

Ett godt nytt år
tillönskas släkt och vännkrets.
Betty och Joh. A. Schölin.

Ett godt nytt år
tillönskas ärade kunder och vänner med tack för det förtroende, som visats mig under den tid, jag innehaft affären, och skall det bli mig kärt att allt framgent söka göra mig förtjänt af Eder förtroende, inneslutande mig i Eder välvilliga hägkomst.
Med aktning
C. G. Sandberg.

Önskas köpa.

En stark
Dragkälke
och en stark
Dragkärra.
Mariedams Handels-Aktiebolag.

Till salu.

Tvättmaskinen "Flink",
nutidens förmämsta Tvättapparat, säljes af
Theodor Karlsson.

Råg- och Hvetekli
samt Blandsädsgröpe köpes alltid billigt hos
Theodor Karlsson.

Jaktkrut,

Bergkrut, Patroner och Knullbattar, Dynamit och Cändrör samt Raketer hos
Theodor Karlsson.

Skridskor, Hults yxor, Sägblad, Stocksågar, Sägågar, Hjulskostäl, Fjäderstäl,
billigt hos **Theodor Karlsson.**

Salubrin

tillhandahålles af
Mariedams Handels-Aktiebolag.

Se hit!

Vid behof af
Pelsvaror, Hattar och Mössor kan Ni med fullt förtroende vända eder till
Sofia Ståhlberg, Isåsen.

Hos undertecknad

finnes **Maskinskor** af bästa fabrikat, däribland stor sortering af **Barnskor.** Äfven mottagas **Beställningar** af allt hvad till skomakerijrket hörer. Försök mina **Ytterstöflar.**
J. E. Theorin, Zinkgrufvan.

Beställningar

till förfärdigandet af **Strumpor, Damasker, Tröjor, Västar och Qantar** emottagas. Äfven utbytes **Garn** mot **Ull** och **Stickylle.**
Karin Teorin, Zinkgrufvan.

Observera!

Undertecknads **Skoaffär** rekommenderas i allmänhetens benägna hägkomst.
Stor sortering af gröfre och finare
Mans-, Dam- och Barnskodon, Tofflor, Galoscher m. m.
Beställningar och reparationer emottagas tacksamt och utföras omsorgsfullt.
Valfr. Andersson.

Byggnadssnickerier

såsom **Dörrar** och **Fönster** m. m. beställas bäst och billigast hos
Joh. A. Schölin.

Alb. Dahlqvist, BERG,

rekommenderar sitt rikhaltiga lager af moderna in- och utländska
Tyger.

Ett elegant och välgjort arbete utlofvats i allt hvad till **Skrädderijrket** hörer. *Billiga priser. Reel behandling.*

Viskafors Galoscher

— äro de bästa. —
Lager hos
Mariedams Handels-Aktiebolag.

1 ma Rågmjöl, Linfrömjöl,
Rågli, svenskt, Jordnötskakor,
Hvetekli, svenskt, Rapskakor,
Blandsädsmjöl, Korngryn,
säljes billigt af
Mariedams Handels-Aktiebolag.

Nyss inkommet ett nytt, väl sorteradt lager af
Herr- och Damskodon
som säljas till de mest låga priser.
Mariedams Handels-Aktiebolag.

Till **Julen** har inkommit
Saltsjökvärns Hvetemjöl.
Märken: Kejsarkronan, extra prima och prima. Bästa till hembakning!
Mariedams Handels-Aktiebolag.

Augusta Ståhlbergs Mode-Affär, Zinkgrufvan,

rekommenderas. Säsongs nyheter ständigt på lager.
Svepningsartiklar: Kransar, Band och Blommar.
Crepé, Pelsvaror, Rosetter, Boor, Muffar, Barnmössor och Tapisserier m. m.

Mariedams Garfveri

uppköpes allehanda hudar och skinn samt talg till dagens högsta priser.
Till **beredning** mottages alla sorters hudar och skinn och garanteras ett förstklassigt arbete.
Till **salu** finnas prima **Vermalandsselar** samt alla sorters **lädervaror** till billiga priser.
C. G. Sandberg.

Linnenvätt och Strykning

utföres fort, väl och till moderata priser af
Ottilia Gustafsson, Zinkgrufvan.

Ärade kunder!

Vi vilja härmed frambära till eder vårt varma tack för nära nio års angenäma affärsförbindelser. Det är glädjande att se, att affären omfattas med förtroende och välvilja af sina många kunder. I förhoppning att fortfarande få vara i besittning af denna välvilja skola vi bemöda oss om tillmötesgående, ferm expedition, reel behandling och tillhandahållande af goda varor till möjligast lägsta priser, för att om möjligt söka göra oss förtjänta af eder ynnest.
Vi tillönska eder alla

Ett godt nytt år!

Mariedams Handels-Aktiebolag, MARIEDAM.

Unge män

böra tänka på sin framtid och till den bereda sig ett kapital, större eller mindre. Detta kan lämpligast realiseras genom att hos **Joh. A. Schölin** taga en blandad **Lif- och Kapitalförsäkring.** Familjefäder bereda genom att försäkra sig en ekonomiskt betryggad ställning åt sina familjer.

Vill Ni bo snyggt?!

För **Rums-, Möbel- och Vagnsmålning** och för öfrigt allt hvad till **Målareyrket** hörer vill undertecknad rekommendera sig i allmänhetens välvilliga hägkomst.

F. L. Karlman, Berglunda, Zinkgrufvan.

Obs.!

Obs.!

Hvem vill ej ha en Rock som sitter väl?!

Uti undertecknads **Skrädderi-Affär** (strax vid **Mariedam**), emottages fortfarande beställningar af finare **Paletåer** och **Kostymer** och i öfrigt allt hvad till **Skrädderijrket** hörer och utföres arbetet med största noggrannhet och modernisering.
Mariedam i December 1904.

Med största högaktning

A. Hultberg.

Köp alltid Edra

Fickur, Vaggur, Urkedjor, Ringar, Nysilfver och Nickelvaror, Veloepder och

SYMASKINER hos undertecknad, som lämnar billigt pris och säker garanti.

Glasögon största urval.

Ur-reparationer utföras omsorgsfullt hos

Frans Ståhlberg, Zinkgrufvan.

J. N. Holmgrens Eftr.

— P. E. Lindqvist —

Ullspinneri, Färgeri och Flockberedning, Tannefors, Linköping.

Till försäljning eller utbyte en gros-lager af: 1 ma Ullgarn och **Trasgarn**, utmärkt hel- och halfylle-Flock, **Filtar** och **Schalar** af goda kvalitéer, vackra **Svenskullskorderojer** af enbart **Svenskull**, engelska **Stickgarn**, **Strumpor** och **Damasker.**

Emottager: Ull samt Ull- och Stickylle till spinning, tvinning och färgning, **Tyger** till färg-, stamp- och beredning, stickning af **Strumpor** och **Damasker.** **Aflagda Kläder** och **Matter** för beredning till **Flock**, då hvar och en får sitt igen. Ull tages i utbyte.

Välgjort arbete i förening med billiga priser.

Samvetsgrant och ärligt bemötande.

Träffas vid **Zinkgrufvan** alla torgmöten och vid **Godegårds handelsbolag** dagen före torgmötena vid **Zinkgrufvan.**

För 10 kronor

paret realiseras nu ett parti handgjorda **Manskångor**, starka och eleganta. Passa på tillfället!

Valfr. Andersson.

Symaskiner

af det välkända märket **"Gripen"** säljes fortfarande till billigaste priser och på förmånligaste afbetalningsvillkor af

Valfr. Andersson.